

LJUDSKI GLAS

POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO.

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 12 K, za pol leta 6 K in za četrt leta 3 K. Posamezna številka stane 30 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljeni na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Veličastna zmaga.

Kaj takega nismo nikdar pričakovali. Vedeli smo, da je naš narod med vojno že izpregledal, vedeli smo, da se je naš vojak vrnil iz strašnih strelskih jarkov popolnoma drugačen, kakršnjega so pa poslali leta 1914. na nešteta bojišča slovenski klerikalci z »Domoljubom« na čelu. Vedeli smo, da so naše žene med vojno pretrpele od oholih klerikalnih županov in navijalcev cen toliko, da je izgubila »Domoljubova« stranka pri njih prav ves kredit, a nikdar nismo pričakovali, da se je slovenski narod tako korenito iztrgal iz smrtonosnega klerikalnega in liberalnega objema.

To smo videli šele letošnjega prvega maja, ki je prekosil vse naše pričakovanja. Pozvali smo socijalističen del našega naroda, naj letos slovesno praznuje ta veliki praznik revežev in zatirancev vsega sveta. Bili smo uverjeni, da se bo povsod odzvalo lepo število, nismo pa pričakovali, da se bo odzval — ves narod.

Tak je torej uspeh vojne. Slovensko ljudstvo, ki je pet let deloma krvavelo po nešteti bojiščih, deloma umiralo boso in nago doma od lakote, je izpregledalo ter izruvalo iz svojih ogoljufanih src klerikalce in liberalce ter prišlo v naš socijalističen tabor. Letošnji prvi maj je pokazal, da stoji slovensko prebivalstvo danes v socijalističnem taboru.

Kaj smo bili pred desetimi leti in kaj smo danes?

Peščica nas je bila, ki smo se upali na ta veliki praznik pokazati z rdečimi bandercami na cesto, raz okna so se nam pa posmehovali ostali. Ne klerikalci, ne liberalci niso vzeli naše stranke resno.

A danes? Kaj ste videli vse one tisoče in tisoče delavcev in kmetov, obrtnikov in poslov, ki so ponosno stopali po ulicah naših mest in trgov za rdečim praporom.

Peščica delavcev je praznovala na Slovenskem doslej prvi maj, letos je ta peščica narasla v armado, pomnoženo še s tisoči doslej najbolj varanega stanu, to je kmetov. Tudi naše kmetiško ljudstvo je konečno sprevidelo, da so njegove koristi iste, kot koristi delavca, da kmeta izžema isti kapitalizem kot delavca.

Sedaj se je zganil naš kmet, ta stember slovenskega naroda in prvega maja je tudi on pokazal, da je spoznal, kje so njegovi pravi prijatelji in kje lažnjivi.

Mobilizirali smo prvega maja svoje rdeče vrste in pod orožje je prihitel ves narod. S to trdno, veličastno armado bomo prikorakali jeseni na volišče in v nič se bo zrušila vsa papirnata klerikalna in liberalna zgradba.

Socijalna demokracija stopa na čelu naroda, ljudstvo samo jo je poklicalo, ljudstvo samo jo je izvolilo.

Novo limanice za ljudstvo.

Klerikalna stranka jo je s svojo politiko pred vojno in med vojno silno zavozila. Pokazalo se je, da so bili njeni nauki napačni za ljudstvo in dobri le za nekatere njene voditelje, ki so od neumnosti ljudstva — obogateli. Politični klerikalec je že po svojem bistvu nepošten. Sklicuje se na vero in božje zapovedi, sam pa niti ne veruje, niti ne izpolnjuje zapovedi Boga. V vsakdanje reči vlačí vero in Boga zato, da mu ljudstvo rajše verjame. Politični klerikalec je človek, ki sam nima vere ali pa veruje samo navidezno, zahteva pa, da se ljudstvo vedno in povsod ravna po njem, ker označuje »besedo božjo«. Zato pravimo, da so politični klerikalci nepošteni ljudje; oni so največji grešniki. Vse njih delovanje gre za tem, da spravijo ljudstvo na pota, ki mu niso v korist. V glavnem gre boj političnega klerikalca za tem, da bi en sam stan vladal nad vsemi drugimi stanovi. Ta stan je duhovniški stan. Nismo nič zoper duhovnike, smo le toliko proti njim, v kolikor hočejo vse obvladati. Politični klerikalec hoče, da imej duhovnik prvo in zadnjo besedo ne le v cerkvi — kjer mu je ne odrekamo — ampak tudi v šoli, v gospodarskem, političnem in kulturnem življenju. Zoper to smo, zoper to bomo vedno, ker smo mnenja, naj imajo vsi stanovi enake pravice in dolžnosti. Učitelj gospodari v šoli, delavec v delavnici, kmet na polju, duhovnik pa v cerkvi. Vsi vemo, kako so ravno

duhovniki pred vojno pri nas doma hoteli biti vsepovsod prvi gospodje. Ko je vojna izbruhnila, so molili goreče za cesarja in njegovo zmago, zraven pa slovenskemu ljudstvu priporočali, naj gre v človeško mesnico z navdušenjem in samozatajevanjem. Danes vidimo jasno, kaj je ljudstvo prejelo za to svojo udanost, ubogljivost in zvestobo. Bodi kmet ali delavec, vsi so trpeli, bogateli pa so na njih račun posamezniki, zlasti tisti, ki so znani kot politični klerikalci.

Klerikalci sami vidijo, da so jo grozno polomili. Da rešijo svojo stranko, si marsikaj izmišlujejo. Sedaj trdijo o sebi, da niso klerikalci, ampak ljudska stranka. Med kmečkim ljudstvom sleparijo sedaj z neko »jugoslovansko kmečko zvezo«, katero so pred kratkim ustanovili. Prej je samo ime »katoliško« nekaj veljalo med njimi; danes se tega pridevka sramujejo. Prej so imeli »katoliško« tiskarno v Ljubljani; sedaj so jo prekrstili v »jugoslovansko« tiskarno. Prej so imeli »katoliško« bukvarno; sedaj so jo prekrstili v »jugoslovansko« bukvarno. Prej so imeli »katoliške kmečke zveze«, sedaj so ustanovili »jugoslovansko kmečko zvezo«. Same limance za ljudstvo, da ne bi spregledalo in zapazilo, da so to stari volkovi v novih ovčjih kožah.

Ta »kmečka« zveza, ki so jo sedaj ustanovili, ni nič drugega kot nekaka zavarovalna družba za znane kmetiške bogatine, ki so si kot vojni profitarji na-

LISTEK.

Zrinski in Frankopan.

Zadnje dni aprila so prirejali povsod velike slavnosti povodom prepeljave kosti Petra Zrinskega in Franje Frankopana iz Dunajskega Novega Mesta v Zagreb. Meščanski listi so pisali mnogo o teh dveh hrvatskih zarotnikih in ju slavili v velikih člankih kot dva narodna junaka — mučenika.

Poglejmo, če sta ta dva hrvaška plemiča-veleposestnika res zaslužila toliko slave in takega kričanja.

Bilo je v drugi polovici XVII. stoletja. Evropa se je nahajala v znaku popolnega vladarskega absolutizma. Njena zgodovina te dobe je v glavnem izražena v neprestanih bojih s Turki in pa v borbi francoskega kralja Ludovika XIV. proti Habsburžanom. Ogrska in hrvaška feodalna gospoda je izgubljala — že itak od turških vojska oslABLJENA — nasproti dunajskemu cesarju — svoje izdatne stare

privilegije. Bilo je torej vsled tega kakor na Ogrskem, enako na Hrvaškem veliko število nezadovoljnejev, ki se tega niso upali pokazati, ker so bili vsi bolj ali manj odkazani na nemško — habsburško pomoč v bojih proti Turkom. Tako moremo razumeti ono silno veselje, ki je zavladalo v teh deželah povodom prve krščanske zmage nad Turki pri Sv. Gothardu v letu 1664. To veselje se je pa kmalu izpremenilo v najhujše ogorčenje proti cesarju Leopoldu, ker je sklenil — ne glede na zmago pri Sv. Gothardu — s Turki sramoten mir v Vašvaru in s tem dovolj jasno pokazal, da mu ni nič na tem, da bi branil interese ogrskih in hrvaških velikašev, ampak da mu je glavno do tega, da brani koristi habsburške dinastije ob Renu. Ta nezadovoljnost je kmalu dobila znak prave zarote, ki jo je sklenila madžarska, hrvaška in tudi nekaj članov nemške gospode iz naših krajev, proti prepotenci dunajskega dvora. Na čelo zarote je stopil hrvaški ban Nikola Zrinski in po njegovi smrti — ko ga je na lovu mrjasec smrtno ranil — njegov brat Peter. Med drugimi so vodili zaroto še velikaši, Fran Frankopan, Franc Wesseleny, Franc Nadásdy, Franc Rákóczy in Era-

brali veliko zemlje in novcev in se sedaj tresejo za svoje žepe, v katerih je zakopanih mnogo solz ubogih mater in revnih sirot. Zopet hočejo ti ljudje pod novo firmo tam začeti, kjer so včeraj nehali.

Kmečko ljudstvo, kar ga je ubogega in revnega, spada tja, kjer so našli mesto vsi, ki delajo in ki žive od dela — to je v socialno demokratično stranko. Pozivljamo vas, kmečki proletarci, organizujte se samostojno, da boste roko v roki s proletarci vsega sveta prišli do pravic, ki vam gredo po božjih postavah.

Klerikalce pa zapodite od sebe!

M.:

Kmeti gozdi in gospodarstvo.

III.

Kaj je vzrok, da so kmeti gozdi, parti posebno, tako opustošeni? Odgovor je kratek: nevednost! Naša domovina je razmeroma bila in je še bogata na gozdih. Zato so šume segale v neposredno bližino vasi in selišč in ljudstvo je imelo lesa v obilici. Povrh ni imelo nobenega pouka v tem oziru, nobenega znanja in razumevanja. Vse to je imelo za posledico, da kmet ni znal ceniti vrednosti in pomena gozda v svojem gospodarstvu. Zdelo se mu je, da so te velkanske zaloge neizčrpeljive, zato se je brigal za šumo samo, kadar je rabil les. Takrat je pa v svoji nevednosti gospodaril brez premisleka. Ni bil toliko sam kriv, kakor pa krivda razpale države, ki ni dala kmetu potrebnih gospodarskih šol. In ko so se izboljševala prometna sredstva, so jeli poplavljeni naše jugoslovanske dežele špekulantje, čifutske in laške lesne družbe, ki so do krvi odirale ljudstvo. Začetkoma so kupovali taki krvosesi ponajveč stoječ les v gozdu, »na čez«, kakor imenuje ljudstvo to kupčijo. Velikokrat so nevedni kmetje prodali zraven tudi svet in vse skupaj za nekaj grošev, ker niso znali ceniti mase in vrednosti lesa. Prežalostnih vzgledov imamo nešteto po vsej Jugoslaviji do najnovejšega časa. Poglejmo samo v Sloveniji, predvsem Kranjsko, kjer ima čisto cela vas komaj lesa, da bi si ostružila pošteno žlico. Poglejmo v Bosno, Slavonijo itd., kjer so čifuti odnesli stomilijonske vrednosti samo na žlahtni hrastovini. In pri tem jih je podpirala slavna avstrijska in madžarska vlada. Znano je, da je tam prodajal seljak stoječe hraste po dva

do tri goldinarje in na roko denar. Hrast je pa vseboval povprečno tri do šest, tudi še več celinskih metrov lesa. Če pomislimo, da je slavonski hrast eden najdragocenejših lesov in da je takrat stal meter od 120 do 200 K na lesnem trgu, si lahko predstavljamo dobiček teh oderuhov in ogromno škodo na narodnem premoženju. Slično se je godilo tudi pri nas, samo v malo manj nesramnih in grdih oblikah in s to razliko, da je bil tu oderuh — Italijan.

V teh žalostnih razmerah nas je pa pograbila vojska ter z ognjem in mečem raztrgala stare vezi, da smo čez noč postali gospodar v svoji hiši. Priznajmo si, da nas je ta nenaden preobrat skoro presenetil, navzlic temu, da smo zanj delali in se borili. Neprimerno bolj, kot politično, pa nas je presenetil gospodarsko. Na to pa nismo bili pripravljani, ker se nismo pripraviti mogli. Za časa Avstrije so imeli vajeti v rokah Nemci. Vso industrijo, tvornice, obrt, kupčijo, vsa gospodarska središča, so nastanili po nemških mestih. Vsi strokovni delavci, učitelji in strokovne šole so bile povečini nemške in v nemških mestih. In sedaj, ko smo postali gospodarji, nimamo pri roki potrebnih pomočkov, s katerimi bi hitro prenovili svojo hišo. Ustvariti si moramo ponajveč vse znova in na novo. Treba je pri nas postaviti vse ono, kar smo imeli preje v Avstriji vsi narodi skupno in še tiste naprave izpopolniti, izboljšati in modernizirati. To vsesplošno izboljšanje, za katerim stremi naša mlada država, pa razumemo pod pojmom reformina. Splošna in vsestransko temeljita reforma je sedaj naš prapor, pod katerim moramo strniti vse sile, da si čim hitreje ustvarimo take razmere, ki nas bodo usposobljale, da bomo lahko uspešno tekmovali z drugimi narodi, da ne bomo zaostali in ne postanemo zopet hlapci, kot smo bili do sedaj. Zato nam je pa treba vsepovsod krepke in zdrave organizacije.

Slika, katero nam kažejo danes mali kmeti gozdi, je vrlo malo razveseljiva in priča da je dosedanje upravljanje, če se sploh sme tako imenovati, dobera zgrešilo svoj cilj. Še manj pa bi tako gospodarstvo odgovarjalo v bodoče, ko nam novi čas ustvarja in bo ustvaril povsem drugačne razmere. Kmet bo moral predvsem skrbeti, da se njegovi opustošeni gozdiči zopet pogozde in zarastejo z lesom. Ali vsak sam na svojo roko tega ne bo zmagal. Po izvedbi agrarne reforme se bodo male kmetije znatno povečale v splošnem. Gozdni deli ali parti pa

sorazmerno ne toliko, ker bo država prevzela gozde v svojo upravo, vsaj take ki tvorijo večje zaokrožene kose. S povečanjem in izboljšanjem gospodarstva se bo pa zvečala tudi potreba lesa za gospodarstvo. Bodoči cilj uprave kmetijskih gozdov pa ne sme biti samo ta, da bi les kril domačo potrebo. Skušati je treba, da se doseže prebitek, ki ga gospodar lahko proda. Uvesti se mora torej kar najbolj intenzivno gospodarstvo, to se pravi: Izkoristiti je treba temeljito vse vrline in sile gozdne zemlje in urejevati gozde tako, da v najkrajšem času doseže največjo lesno maso in dobrino. Tega se pa ne da v majhnih, posameznih delih. In če bi se konečno tudi dalo, nima kmet za tako delo potrebnega znanja in ne časa. Za tako smotreno delo in reorganizacijo je potreba predvsem primerno velikega okoliša in strokovnega znanja. V tem oziru nam nudi izhod ravno organizacija v obliki združništva.

Dopisi.

Iz Sela nam pišejo: Tudi v naše kraje so zašli socialisti in priredili so preteklo nedeljo celo shod, k je bil prav lepo obiskan. Na shod sta se potrudila tudi g. kaplan in g. župnik. Govorila sta ss. Mihevc in Erjavec iz Ljubljane. Prvi nam je lepo in poljudno razložil kako nastane vojna in kdo je kriv vseh vojn. Drugi govornik nam je pa razložil program vseh treh slovenskih strank ter ožigosal protiljudsko delovanje klerikalcev in liberalcev. Ljudstvo je z zanimanjem sledilo izvajanju obeh govornikov in jima mestoma živahno pritrjevalo. Ugovarjala sta semtertja le navzoča duhovna gospoda. Da bi skalil nad vse ugoden vtis, ki sta ga naredila na zbrano ljudstvo oba govornika, je nato nastopil še naš kaplan Tavčar, ki je pa žalostno pogorel. Zbrano ljudstvo ga je osmešilo. Da, da, duhovščina si je s svojo politiko sama zapravila vse zaupanje med ljudstvom, ki v trumah pristopa sedaj socialni demokraciji.

Tudi v Železnikih se je vršil ta dan naš shod, na katerem sta poročala ss. Mihevc in Erjavec. Obisk je bil zelo lep, večji kot na vsakem liberalnem ali klerikalnem shodu, čeprav so tukajšnji liberalni vojni dobičkarji na skrivnem močno agitirali proti shodu. S. Mihevc je razjasnil zbranemu ljudstvu, kako in zakaj nastajajo vojne, s. Erjavec je pa razložil ljudstvu programe naših političnih strank.

zem Tattenbach. Peter Zrinski je začel takoj pregovore z zakletim Leopoldovim sovražnikom, francoskim kraljem Ludovikom XIV. in to s posredovanjem njegovega dunajskega poslanika Gremmouvilleja. Ludovik je upornike dejansko le izkoriščal, dokler mu je to hasnilo; ko sta se pa glade španske dedščine z Leopoldom zedinila, tedaj je izjavil, da naj ne pričakujejo uporniki od njega ničesar ter da bo najbolje, če se pokorijo svojemu postavnemu vladarju. Sedaj so se obrnili uporniki najprej na Poljsko in Beneško, potem so si pa pridobili zaveznike v Turkih, starih sovražnikih vseh Jugoslovanov. Peter Zrinski je poslal v Solun k sultanu Mohamedu IV. kot svojega poslanika stotnika Franjo Bukovačkega, ki je imel nalogo pogajati se o tem, pod kakšnimi pogoji bi moglo priti do zveze s Turki. Končno so se zedinili v sledečem: Ogrska in Hrvaška prideta pod sultanov protektorat, plačevali bosta letni davek, upravljali jih bodo v sultanovem imenu Peter Zrinski kot podložni (vazalni) vladar in njegovi zakoniti potomci. Ko bi izumrla rodbina Zrinskih, si morejo izbrati Ogrji in Hrvatje novo dinastijo. Razen tega priznava stanovom njih pridobljene

pravice. Če bo treba Zrinskemu kake pomoči, mu pošlje budinski paša 30.000 možno vojsko. Pogodbe niso takoj podpisali, ampak je rekel veliki vezir Bukovačkemu, da pošlje po bosanskem paši končni odgovor Zrinskemu. Medtem sta pripravljala Zrinski in Frankopan ljudsko vstajo, obenem sta pa mislila, da dunajski dvor o vsej stvari še ničesar ne ve. A bilo je drugače: dunajski dvor je bil o pogajanjih, ki jih je vodil Zrinski s turškim sultanom natančno poučen. Neki Grk, ki je bil tolmač pri razgovorih, je bil zajedno v tajni službi Leopoldovega carigradskega poslanika, in je naznanjal temu vse, kar se je godilo v Solunu; poslanik pa naprej svoji vladi na Dunaj.

Mnogo je izdal tudi zarotnik Franc Wesséleny. Tako so bili zarotniki že ovdani, ko tega nihče izmed njih niti najmanj slutil ni. Ko pa je Peter uvidel, da mu turška pomoč ne more ničesar več pomagati in da se ni nadejati pomoči od nikogar ter da je prevaran, se je odločil vdati se cesarju in ponižno prositi za milost. S Franjom Krstom Frankopanom je odšel na Dunaj, kjer so oba zaprli in obsodili na smrt. Dne 30. aprila leta 1671.

so ju tudi ob navzočnosti radovednega občinstva v Dunajskem Novem Mestu obglavili. Obsodba pravi o Petru, da je »zagrešil več kot drugi, ker je hotel postati to, kar je Njegovo Veličanstvo, namreč kralj Hrvaške, ter da je radi tega vreden, da dobi na glavo mesto krone krvnikov meč.«

*
*
*

Iz teh kratkih potez vidimo dovolj jasno, da so se uprli zarotniki z namenom, da obvarujejo svoje razredno-fevdalne interese, a Peter Zrinski še posebej, da postane hrvaški vladar. Ker je to tako, tedaj mislimo, da se ne more nihče čuditi, da se mi kot socialisti za te slavnosti ne ogrevamo. Prepuščamo naši nacionalistično razporejeni buržoaziji, da vidi v teh borbah za obvarovanje fevdalnih pravic, narodne junake in mučenike, mi pa ne vidimo tega. Zrinski in Frankopan nista umrla za svobodo in ujedinjenje Jugoslovanov, ampak radi svojega častihlepja in svojih razredno-fevdalnih interesov.

Pokazal je, kako sta delovali doslej liberalna in klerikalna stranka proti koristim ljudstva ter zlasti ožigosal pobožne in svobodomiselnne vojne dobičkarje. Ljudstvo je napeto poslušalo njegova, poldrugo uro trajajoča izvajanja ter povsod pokazalo, da popolnoma soglašajo z govornikovim izvajanjem. Rdeča socialistična zastava prinaša odrešenje tudi temu pozabljenemu in bednemu ljudstvu.

Slovenji Gradec. Dne 21. aprila se je vršil pri nas javni ljudski shod. Sklicala in razbodbala ga je raz prižnice krščansko socialna strokovna zveza. Udeležba je bila velika. Toda kmalu se je pokazalo, da je bilo ljudstvo v zmoti, misleč da bo shod socialno demokratične stranke, ki ga že tako nestrpnost dolgo pričakujemo. Kot govornik je nastopil znani Zajc iz Velenja, izvrženec socialno demokratične stranke. Predsedstva shodu on ni potreboval, vse je opravil kar sam kakor je že pri teh navada. Govoril je o veleposestnikih, češ, kar so si ti pridelali to naj tudi obdrže. (Ljudstvo se razburja, medklici: delavstvo jim je pridelalo!) Istovetil je socialno demokracijo z boljševiki, češ, le ti hočejo vse razdeliti, potem pa zapiti (Ljudstvo kriči: ne potrebujemo drugega kot svobode in pravice!) Govoril je še o marsičem, toda nikakega priznanja ni žel. Ljudstvo ga je ponovno pozivljalo, naj se odstrani. Po njegovem govoru povzame besedo sodrug Uršič. Takoj pa ga predgovornik nahruli, zakaj ne prosi za besedo. Sodruga vpraša, kdo je njemu podelil besedo? Ali ne ve, da se zato voli predsedstvo shoda? Svetovali bi vam, g. Zajc, da pustite v bodoče naše kmetiške ljudstvo v miru. Sami vidite, da vam Ljudstvo več ne zupa. Teh par cerkvenih svojih ključarjev pa lahko skličete kar v farovž in jih tam vpišete v svojo organizacijo, da trobijo potem v en rog z veleposestniki in kapitalisti, čeprav v svojo lastno pogubo. Prosimo vas tudi, da ne vlačite drugih nevednih tja, kamor ne spadajo. Mi mali in srednji kmetje si bomo že sami znali pomagati. Mi ne zaničujemo duhovnikov, ampak le njih politiko, ki nam je prinesla že toliko gorja. Spoštujemo vero, zato ne pripustimo, da bi se ona zlorabljala v politične namene. Bili so časi, ko je imela vaša družba vso oblast v nebesih in na zemlji v svojih rokah. Tedaj je bil čas, da bi vi storili kaj dobrega za ljudstvo, vaša družba je pa pahnila ves revni svet v to svetovno klanje. In sedaj, ko ste svoje grozno delo dovršili, sedaj si roke umivate kot Pilat. Ne! Ne zaupamo vam! Znane so nam vaše obljube in dejanja. Istovetili ste socialno demokracijo z boljševiki, češ, ti hočejo vse razdeliti in potem zapiti. Lažnjivci! Pri nas velja: kdor ne dela, naj ne je. Pri vas pa je nasprotno, enemu vse, drugemu nič.

Št. Ilj pri Mislinji. Dne 9. februarja 1919. smo si ustanovili pri nas krajevno politično organizacijo Jugoslovanske socialno demokratične stranke. To pa je tukajšnje klerikalčke in liberalčke tako prestrašilo, da so se baje zatekli k okrajnemu glavarstvu za odpomoč. Izprosili so si dovoljenje, da si ustanove nekako armade iz 4 mož; ne vemo pa še, v kake namene. Nam se pri tem vsiljuje misel, da morajo imeti presneto slabo vest, kajti, če bi ničesar ne zakrivali, bi se jim tudi ne bilo treba ničesar bati. Zakaj potem ta straža? Ta gospoda pač sega ob vsaki priliki po orožju železa, med tem, ko se držimo mi orožja duha. Ako pa je straža namenjena njim kot častna telesna straža, potem jim mi tega ne zavidamo. Da pa jih smrtna zona ne bo preveč nadlegovala, jim zagotavljamo, da jim osebne svobode nihče od naših sodrugov ne bo jemal. Preveč ljubimo red in mir in smo proti vsakemu nasilju, naj že izhaja od katerekoli strani. Eno pa je gotovo: pride čas, ko vas bo ljudstvo samo pokli-

calo na odgovor za vaša dejanja med vojno. Svetujemo pa vam, da se ljudstvo zaradi vašega početja ne bo preveč razburjalo, da vaša »armada« takoj »demobilizirate«. Mi socialni demokratje smo proti militarizmu, ker on le po nepotrebnem denar žre. Denarja pa pri nas ni preveč.

Štajerski viničarji. Iz Slovenskih goric smo prejeli: Menda bo malokomu znan naš slov. goriški viničarski problem, ki se mora rešiti z agrarno reformo. Položaj viničarja je nevdržljiv. Delati za plačo 80 h do ene krone in še manj brez hrane, je nekaj strašnega. A kam naj se ljudstvo obrne, komu pritoži? Najslabše so plačani viničarji cerkvenih posestev, takozvanih »štiftung« in graščakov. Pri nas da veliki kmet revežu, ne kaj zemlje v najem in mu jo še zorje. Zato mora hoditi revež vse leto na dnino. Dnine plačujejo po 40 do 50 h. Viničar dobi tudi eno ali dve kravi, da ima dovolj gnoja in mleka. Mleko gre vse za kruh, petrolej, sladkor, kavo, a navadno še zmanjka. Viničar obdeluje vinograd navadno za slepo ceno, ki znaša povprečno K 20.— za oral. Družina s 4 delavskimi močmi obdelata kake 4 orale vinograda za 80 K, a gospodar proda 12 do 14 litrov vina in delo je plačano. Ljudje božji, tako se meri danes delo in pravica na svetu.

Viničar mora kupovati vse: kruh, moko, krompir in če je hotel jesti zabeleženo, je moral zrediti svinjeta, kar se pa danes zgodi le redko. Če so mu odrasli otroci pomagali pri delu, se je še prebil, če je imel pa male otroke, tedaj je stradal, da je bilo groza. Delal je lačen kot črna živina z umazano ženo in razcapanimi otroci, ki jih je zmerjal vaški učitelj z viničarskim »ksindlom«, a gospodar ga je pa imenoval le viničarsko uš. Gospodarji so odirali in goljufali viničarje na vse načine.

Ob času pogodbe, to je Jakobovem je vzel gospodar viničarja v klet in ga opijani. Pogodila sta se v pijanosti in za par kupic vina je prodal mož zopet za eno leto ženo in otroke svojemu izkoriščevalcu. Kedo se je doslej kedaj spomnil teh zapuščenih ljudi? Brezpravni so živeli in trpeli do svoje smrti. Vse kriči: »Domovina je prvo.« Prav, vsi smo tega mnenja ali v domovili hočemo biti v svojem lastnem domu, srečni zadovoljni ne pa izkoriščani in izmozgani do kosti. Dosedaj slovenskega viničarja ni nihče poznal in slovenski veleposestnik ni ravnal z njim nič boljše, kot nemški.

Mnogo mnogo bi se dalo še pisati, a človek obložen z napornim delom ne utegne, ker tudi meni teče voda v grlo in človek gleda s strahom v bodočnost, kako se bo jutri izhajalo. Drugi pa veselo rajajo.

Po svetu.

Pariški sleparji.

»Svet četvorice«, ki si je vtepel v glavo, da ima pravico odločevati v Parizu o usodi vsega sveta, še vedno zboruje, se posvetuje, krega in sklepa. Kakor kaže, so nam ti nesramni zastopniki bank in kapitalistov ententnih držav milostno prisodili Reko in so prepričani, da bi sedaj morala pasti na kolena vsa Jugoslavija in se jim zahvaljevati za to milost. Svet res še ni videl take zločinske burke, kakor je ta takozvana pariška mirovna konferenca.

Pri Wilsonu

so bili trije Slovenci, namreč dr. Schweigel, dr. Gregorin in dr. Vošnjak. Razgovarjali so se z njim pol ure in mu razložili vprašanje naših meja. Wilson je baje priznal upravičenost naših zahtev, a rekel je, da nima moči, da bi prisilil Italijo

in druge »zaveznike«, da rešijo naše mejno vprašanje pravično. Radovedni smo, kaj Wilson potem še išče v Parizu in besediči o pravici, samoodločevanju in drugih takih stvareh, če vidi, da ga nobeden ne posluša.

Poštenjak ali slepar?

Našim odposlancem, kakor poročamo zgoraj, je Wilson baje rekel, da prizna upravičenost slovenskih zahtev po pravični meji napram Italiji, ki naj bi tekla ob Soči. V isti sapi nam pa prinašajo časopisi noto, ki jo je poslal Wilson Italijanom in v kateri pravi: »Iz vsega srca soglašam s sporazumom, da pripadeta pristanišči Trst in Pulj ter večji del istrskega poluotoka Italiji.« Dalje pravi ta čudni možakar, da bo treba Jugoslavijo popolnoma razorožiti, medtem, ko lahko Italija vzdržuje poljubno armado in tako seveda vsak čas napade neoboroženo Jugoslavijo ter ji pobere še to, kar ji bo ostalo. Če Wilson tako razumeva svoje lepe besede o pravici, potem res ne vemo, ali je poštenjak ali slepar.

Madžari

kličejo na pomoč ruske bolševike proti Rumuniji, ki hoče oropati Madžarom skoro vso zemljo. Kakor kaže se bomo morali tudi Jugoslovani kmalu zateči k bolševikom, katere vsi naši časopisi obrekujejo in blatijo kakor za stavo. Tara bi morda res našli edine prijatelje, vsi drugi »odrešitelji«, Francozi, Angleži, Lahi in Amerikanci, katerim so prepevali naši klerikalni in liberalni časopisi tako slavo, nas bodo iz prevelike ljubezni in naklonjenosti kmalu — požrli.

Naše meje.

V Parizu, kjer štirje zastopniki kapitalistov dele danes pravico, nameravajo baje našo zapadno mejo določiti tako-le: Na Tolminskem bi bila meja bivša goriška deželna meja. Idrija bi ostala naša. Meja bi šla čez Trnovski gozd, Nanos, Razdrto ter odtod v istrsko dolino Raše. Na tak način bi Vipava ostala Italiji, nam pa Postojna ter vsa proga preko Št. Petra na Reko.

Boljševiški tolovaji.

ki danes vladajo na Ogrskem, so poslali vsem obmejnim državam noto, v kateri pravijo, da se prav nič ne upirajo onim mejam, ki jih zahtevajo obmejni narodi sami. Oni ne silijo prav nobenega, da bi moral ostati pod njihovo vladno. Vsi narodi imajo sami pravico odločiti o svoji usodi, zato priznavajo tudi Jugoslaviji napram Ogrski tisto mejo, kot jo zahtevajo Jugoslovani. Odkod imamo torej pričakovati pravičnejšega miru, iz Pariza ali od boljševikov, o katerih naše liberalno in klerikalno časopisje venomer trdi, da so največji tolovaji.

Razne vesti.

Italijani se baje resno pripravljajo na vojno z Jugoslavijo.

Nemški mirovni delegatje so dospeli v Pariz.

Boljševiški agitatorji razširjajo svoje ideje tudi po Ameriki.

Usoda cesarja Viljema, o katerem so toliko pisali, še vedno ni odločena.

Praznovanje prvega maja na Dunaju in v Nemški Avstriji se je vršilo popolnoma mirno, nemoteno in častno.

Zmage.

Na Nižjeavstrijskem so se vršile te dni volitve v deželni zbor. Doslej so imeli v tej deželi vso besedo in vso moč v rokah klerikalci, ali, kakor se tam zovejo, krščanski-socialci. Te volitve so pa sijajno dokazale, da se je ljudstvo povsod do grla najedlo klerikalcev in izroča svojo usodo povsod v roke socialistom. Kleri-

kalci so pri volitvah pogoreli tako sramotno, kot niso pričakovali niti v sanjah. Izvoljenih je bilo 60 socialnih demokratov, 48 klerikalcev, 4 češki soc. demokrati, 7 liberalcev in 1 Jud.

Tudi pri občinskih volitvah na Dunaju, ki je bil doslej popolnoma v rokah klerikalcev, so klerikalci in liberalci popolnoma pogoreli. Izvoljenih je bilo: 99 socialnih demokratov, 50 klerikalcev, 9 Čehov, 4 liberalci in 2 Juda. Tudi pri nas mora biti enako.

ZAUPNIKOM.

Prve, druge in tretje številke našega lista imamo še precej v zalogi. Kdor želi, da se mu v svrhu agitacije pošlje več izvodov teh števil, naj se obrne kar z dopisnico na upravništvo. Prosimo vse zapornike, prijatelje in naročnike, naj vse pošiljatelj, želje, dopise itd. naslavljajo samo na upravništvo, ne pa na posamezne znance v Ljubljani. Tako bo vsem najpreje in najbolje ustrezno.

Ponovno pozivljamo vse naše prijatelje, da pridobe listu čim največ naročnikov. Razširite naš list v vsako hišo, zahtevajte ga v vsaki gostilni. Le tako se bo list še povečal in polepšal.

Uprava »Ljudskega glasu«.

Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/l.

Učiteljska tiskarna.

Iz naše države. ☛

Lažnjivci in sleparji. Kdor laže neumnosti, temu se še oprostijo, kdor pa laže vedoma in namenoma, ta se nam pa studi. Tak grd in ostuden lažnjivec in slepar je »Domoljub«, ki že 32. leto »vzgaja slovensko ljudstvo v neumnosti in temi in ga je vzgojilo tako temeljito, da je drvelo 1914 kakor znorelo v smrt za avstrijske cesarske propalice, za vojne oderuhe in dobičkarje ter za zaslužne križce in medalje klerikalnih voditeljev. Ta listič, ki ima toliko grehov na svoji kosmati vesti, se upa sedaj svojim trapastim bralcem klatiti, da hočejo socialisti našemu kmetu še ono malo zemlje, ki mu jo je pustil nemški graščak in pa farovž, pobrati. Gospodje okrog »Domoljuba«, na vsa usta kričite o svojem verskem prepričanju, kaj vas ni sram, v isti sapi zastrupljavati našega ljudstva s takimi nersravnimi lažmi. No, naše ljudstvo vas pa pozna in ni več tako neumno, da bi še vedno verjelo »Domoljubovim« sleparjem.

Ukradena zemlja. »Domoljub« si upa lagati, da hočejo socialisti vzeti našim kmetom zemljo, čeprav dobro ve, da socialisti neizprosno zahtevajo, da se morajo vsa veleposestva razdeliti med one, ki zemljo sami obdelujejo, to je med kmete. Socialisti zahtevajo tudi razdelitev ogromnih posestev, ki jih imajo doslej v rokah škofje, zlasti na Hrvaškem. Če bi imel lažnjivi »Domoljub« le nekoliko poštenja in nekoliko srca za kmečko ljudstvo, bi svojim bralcem raje povedal to-le: Kakor so se hodili pred in med vojsko hrvaški škofje ob vsaki priliki klanjat brezbožnim habsburškim krvolokom na Dunaj, tako se hodijo sedaj klanjat v Belgrad. Pred par meseci, tedaj, ko se je začelo govoriti in pehati za agrarno reformo, so drli razburjeni hrvaški škofje v Belgrad, lazili po vseh kanclijah, okrog vseh »visokih« oseb in okrog samega regenta Aleksandra. Zakaj? Zato, da bi pri agrarni reformi vlada ne razdelila ogromnih škofovskih veleposestev med uboge hrvaške kmete. Taki so pač klerikalci. Vsi navdušeni so za ljudske koristi, a kadar se gre za njihov žep, tedaj pa zgine vsa njihova ljubezen kakor kafra. Zakaj tudi tega »Domoljub« ne pove.

Pobožni oderuhi. Med prvaki slovenske klerikalne stranke sedi sila pobožen mož, ki ga zato volijo klerikalci v vse važne odbore itd. Ta mož ima v Ljubljani veliko tovarno za usnje, ki je pa pred vojno delala zelo slabo in je baje stala pred polomom. Prišla je vojna in brumni klerikalec je naenkrat pozabil na vse ljudske koristi in druge take lepe reči, kakoršnih imajo klerikalci vedno polna usta. Ljudstvo je hodilo boso, cena čevljev se je dvigala vsak dan in nazadnje zrasla tako visoko, da revež niti misliti ni mogel na par novih čevljev. Zakaj je rasla cena čevljev? Zato, da je pobožni klerikalni prvak izsesal iz ubogega ljudstva toliko denarja, da je poplačal svoje dolgove. To pa nenasitnemu klerikalnemu žrelu še ni zadostovalo. Grabil in grabil je naprej, cene usnju in čevljem so rasle od dneva do dneva, ta klerikalni ljudski prijatelj je pa spravil milijone. Pravijo, da ima danes — 40 milijonov. Sedaj, ubogo ljudstvo, veš, odkod in zakaj je nastala med vojno taka strašna draginja. Zato, da so si nagražili klerikalci milijone. In ti ljudje si upajo še vedno med naše ljudstvo. Pozivljamo pošteni »Domoljuba«, da tudi to pove našemu izžetemu ljudstvu, da bi zakril te svoje strašne grehe, gobezda nekaj o »dobičkarju« Kristanu. Kar na dan z njegovimi grehi, »Domoljub«, kar povej, kar veš. Tako od strani namigavati, kot si storil v svoji 17. številki, je pa — lumparija.

Kedo je kriv? Pretekli teden so začeli naši vojaki na Koroškem z ofenzivo, da bi osvobodili ubogo slovensko ljudstvo, med katerimi divjajo in ropajo pijane nemške tolpe. Ofenziva se je pa strahovito ponesrečila. Imeli smo velike žrtve in — izgubili smo še velik del onega koroškega ozemlja, ki smo ga imeli doslej. Kakšne bodo pa še druge posledice? Ogrožen je tudi Maribor, saj so se Nemci sedaj lahko prepričali, da smo brez moči. Enako je tudi z Italijani. Oni komaj čakajo, da bi zasedli vso Kranjsko. Doslej so se nekoliko bali onih jugoslovanskih vojakov, ki so jim razbijali dolga leta buče ob Soči. Sedaj so se tudi oni lahko prepričali, da smo — brez moči. Konečno nas bodo vsi naši sovražniki lahko v Parizu razkričali še kot kalivce miru in izgubiti znamo še one redke prijatelje, ki smo jih imeli doslej. To je »uspeh« lahkomišelnih komedije, ki so jo uprizorili nekateri merodajni liberalni in klerikalni kolovodje, račun bo pa plačal ves narod. Težko, težko se premagujemo, da ne razkrijemo našemu ljudstvu še vse druge resnice. Ko bi jo naše ljudstvo izvedelo; tedaj bi se dvignilo kakor en mož, ter z ognjem in mečem iztrebilo vse te klerikalne, zlasti še liberalne zločince, ki peljejo v brezno ves narod.

Koroška žaloigra. Stoletja je ječal tam naš narod pod najhujšim nemškim nasiljem in danes je že skoro iztrebljen. V imenu božje in človeške pravice zahtevamo to našo zemljo nazaj. Ne dajo nam jo! Podivjane nemške vojaške tolpe plenijo med tamkajšnjim slovenskim ljudstvom, zato so začele naše šibke čete, ki stoje na koroški fronti pretekli teden z ofenzivo. Tisti pa, ki so vodili vso ofenzivo (gorje jim, če povemo njih imena), pa niso te ofenzive pripravili popolnoma nič. Bili smo brez zadostnih čet, brez streljiva in kar tam v slepo se je pognalo naše vojake. Uspeh je bil ta, da smo utrpeli velike izgube na moštvu, materialu in na zemlji. Tako se igrajo klerikalci in liberalci z usodo naroda.

Vojno ministrstvo je izdalo pozivni razglas za letnike 1890—1894 na šesttedensko orožno vajo. Priti morajo vsi v teh letih rojeni, ki so bili asentirani za vojaško službo ali ki so bili pri črnovojniškem prebiranju spoznani sposobnim za službo z

orožjem, ki so v ozemlju SHS rojeni ali pristojni ali ki ne morejo dokazati tujega državljanstva. Zglasiti se morajo: letnika 1893 in 1894 dne 7. maja, 1891 in 1892 dne 10. maja, 1890 dne 12. maja — pri pristojnih vojaških poveljstvih.

Prvi maj je kratkovidna liberalna belgrajska vlada prepovedala, a to prepoved je potem naša deželna vlada v Ljubljani razveljavila.

Narodno predstavništvo začne te dni v Belgradu zopet zborovati. Naši poslanci so že odpotovali. Bomo videli, kaj bodo tam ukrenili in kedaj se bodo začeli boljši časi.

Rekvirirani samostani. V Šibeniku so Italijani rekvirirali vse samostane, v katerih nameravajo nastaniti vojaštvo, ki pride iz Italije.

Francoske uniforme. Belgrajski listi poročajo, da bo v kratkem došlo 140.000 vojaških oblek iz Francoske za naše kraljestvo.

Ustanavljanje društev. V zadnjem času se množe slučajji, da prijavljajo ljudje ustanovitev društev po predpisih starega avstrijskega zakona o društvenem pravu z 15. novembra 1800, št. 134 drž. zak., deželni vladi za Slovenijo, dasi je ta zakon že davno razveljavljen in velja sedaj naredba Narodne vlade SHS v Ljubljani št. 134 z dne 25. novembra 1918. Uradni list št. 14. Določbe te naredbe se glase: § 2. Društvo mora ustanovitev, pravila in sedež društva, dalje člane vodstva tekom treh dni naznaniti pristojni oblasti. Enako je naznaniti vsakokratno izpremembo teh okoliščin. § 5. Pristojna oblast je okrajno glavarstvo, v mestih z lastnim štatutom magistrat. (Tam, kjer je v mestu policijsko ravateljstvo, pa to.) § 6. Vse vloge društva so proste kolka. Občinstvo se opozarja na to odredbo, da se je drži in tako izogne časovnim zamudam in nepotrebnim stroškom.

Bosanski frančiškani za dinastijo. Posebno odposlanstvo bosanskih frančiškanov se je oglasilo pri predsedniku deželne vlade v Sarajevu in izreklo zvestobo vseh bosanskih frančiškanov dinastiji Karagjorgjevič.

Vojaški dopusti za poljedelska dela. Poveljstva polkov, zavodov, oddelkov itd. dovoljujejo moštvu dopuste do 14 dni in sicer v prvi vrsti samostojnim kmetom in rokodelcem, ki so potrebni za popravo kmetijskega orodja, potem sinovom kmetov-gospodarjev in slednjič kmečkim delavcem, za katere prosi gospodar. Moštvo iz zaledja ima pravico do dopusta le v tem slučaju, ako se izkaže s potrdilom županstva.

Poset regenta Aleksandra v Ljubljani in Zagrebu. Kakor smo poučeni z zanesljive strani, poseti prestolonaslednik regent Aleksander Ljubljano in Zagreb še le, ko bo zaključen mir.

Zavarovanje delavcev zoper nezgode. Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani pozivlja tem potom še enkrat vse podjetnike, ki imajo v področju deželne vlade za Slovenijo zavarovanju zoper nezgode zavezane obrate, da vplačajo takoj zavarovalnine za drugo polletje 1918, odnosno tudi še od prejšnjega časa zaostale zavarovalnine na ček. račun 10.306. Opozarja se na to, da se imajo zaostale zavarovalnine vplati z zakonito določenimi 4% zamudnimi obrestmi. Položnice za vplačevanje se dobe pri zavodu.

Trafike. V najkrajšem času imajo se oddati razne tobačne trafike tudi na deželi.

Vse madžarske uradnike so iz Medjimurja izgnali. Dne 27. aprila so jih s posebnim vlakom prepeljali v Madžarsko.

Obiskujte naše shode

☞ Iz naše stranke. ☞

Shodi v nedeljo dne 11. maja ob 10. uri dopoldne: V Blokah in v Cerknici, poroča poročevalec iz Ljubljane. — St. Janž poroča sodrug Vehovc. — V Laparjih poročata sodruga Perdan in Makuc. — Vidmu in za Krško shod v Vidmu poroča Malovrh iz Hrastnika.

☞☞ Prosveta. ☞☞

Svoboda. Izobraževalna organizacija naše stranke izdaja prav lep, poučen in zabaven družinski list »Svoboda«, ki ga našim prijateljem toplo priporočamo. Naročnina znaša 12 K letno, izhaja pa vsak mesec.

Knjižnice. Bodočnost vsake stranke leži v izobrazbi njenih pristašev. Izobrazba je ono, brez česar danes ne more izhajati prav nobeden več in zlasti še revež ne, saj njemu je izobrazba in organizacija edino orožje v boju z nasprotniki in izkoriščevalci. V hiše revežev je zato treba knjig in časopisov. Kedor si želi nabaviti za svojo domačo knjižnico kakih knjig, ga opozarjamo zlasti na lepe, poučne in cenene brošurice, ki jih je izdala naša stranka.

Mlinarjev Janez piše svojemu očetu.

Dragi oče!

Sporočam Vam, da sem stopil tukaj v delo kot kovač. Zaslužim še precej, toda kaj, ko pa denar nima prave veljave. Živež je tako drag, da porabim skoro vse sproti. Saj veste, da sem prišel iz Rusije skoro nag in bos. Tiste krajcarje, ki ste mi jih poslali od mojih starih prihrankov, sem porabil tako, da sem si kupil obleke in perila. Toda vse je tako slabo, da bom prav kmalu zopet ves raztrgan. Pisali ste mi, da ste imeli pretečeno nedeljo shod v naši vasi in da je tisti gospod iz Ljubljane prav lepo govoril. Veste oče, prav odkrito Vam povem, da se čudim, da še kaj verjamete takim čenčam, saj se spominjate, kako je pred vojno pisal »Domoljub«, da moramo dati vse za cesarja. Ubogali smo ga in smo mu res vse dali; pa mu ni nič pomagalo. Te dni sem bral, da je moral pobrati svoja šila in kopita. Še Nemci ga niso več marali, pa saj je razumljivo, ker jih je z nami vred spravil na kant. In tisti ljudje, ki so se po trebuih valjali pred njim, hodijo zopet okoli. Jaz sem sedaj prepričan, da so to volkovi v ovčjih kožah. Zato se mi nespametno vidi, da ljudje hodijo poslušati »klerikalce«, ki so leta 1914. tako vpili, da vojna mora biti. Slabo so nas učili. Jaz sem na Ruskem marsikaj doživel in videl in zato Vam povem, da sem danes čisto drugi človek. Revni ljudje, kakor smo mi, moramo paziti natančno, kdo nam res hoče dobro. Ne rečem, da so vsi »klerikalci« hudobni ljudje, ampak mislim, da je veliko neukih, pa zato slepo verjamejo vse, kar jim kdo natvezi. Zadnjič je bil tudi tukaj pri nas en shod, govoril je nek dohtar, ki nam je pravil, da moramo ljubiti svoj narod in biti tudi demokratje, to se pravi vsi za enega, eden za vse. Tudi čez »klerikalce« in »socijaliste« je hudo zabavljaj. Jaz sem bil tako jezen, da sem šel kar domov. Veste ta dohtar je bil pri mojem regimentu kot nadporočnik. Ko je šel naš bataljon iz Judenburga v Galicijo, je pa kar zbolel. Takrat ni znal nič slovensko in je vedno kričal po dvorišču, da smo »vindiše švajne«. In skoro ni bilo dne, da ni koga dal privezati na drevo. Velikokrat za nič, moram reči. Sedaj pa hodi okoli in kriči, kako so Srbi en fejest narod in pravi o sebi, da je jugoslovanski demo-

krat. Prav jezen sem bil, pa zares. Glejte, kako so nekateri ljudje hinavski!

Pišete, da je sivka vrgla telička. Mi-slim, da bo ostal pri hiši, ko nimate raz-en krave nobene živine več pri hiši. Vem, da rabite denar, ko bo treba sedaj na pomlad kaj kupiti. Bom Vam pa jaz reslal nekaj soldov, da ne boste v za-dregi, kakor hitro si bom kaj zaslužil. Kaj pa Anton, je priden? Recite mu, naj se pridno uči, da ne bo ostal teliček! Po-zdravite tudi mater in Francko, če kaj pride do Vas.

Zbogom!

Vaš zvesti sin

Janez.

Gospodarske vesti.

Sladkorne tovarne v Jugoslaviji. Kakor poročajo listi, so pričele sladkorne tovarne v Jugoslaviji z živahnim obratom. Opravičena je nada, da bomo v kratkem času preskrbljeni s sladkorjem. Naloga ministrstva za prehrano pa je, da pravočasno onemogoči vse verižne in zakonite kupčije.

Vse zaloge moke v Osijeku zaplenjene. Osješko vojaško poveljstvo je zaplenilo vse zaloge moke, ki se nahajajo v osjeških mlinih. Zaloga zaplenjene moke znaša več tisoč vagonov.

Ameriško blago za jugoslovanske dežele. V Solun je prispela velikanska množina raznega blaga iz Amerike, zlasti manufaktura, platno, čevlji, mokasin mast.

Novo tovarno v Zagrebu. Zagrebškemu mestnemu magistratu je bilo v zadnjem času izročeni 20 prošenj za osnutje tovarn v večjem stilu. Pri nekaterih teh tovarn bo udeležen angleški kapital.

Ameriška mast in slanina. 3. maja je došlo v Ljubljano 26 vagonov ameriške masti in slanine. Razdelitev masti in slanine je prevzela »Vnovčevalnica za živino in mast« v Ljubljani. Mast se bo razdeljevala v prvi vrsti med občine in arovizacije.

Tečaj za pridelovanje krme. Kmetijska šola na Grmu priredi dne 16. in 17. maja t. l. dvodnevni tečaj za pridelovanje krme s sledečim sporedom: Potreba in koristi pridelovanja krme. Oskrbovanje in gnojenje travnikov in pašnikov. Zboljšavanje travnikov in pašnikov. Naprava novih travnikov. Najbolj važne trave in detelje in nakup potrebnega semena. Sestava travnih in pašniških mešanic. Priprava zemlje ter setev. Raba novih travnikov in pašnikov. Setev deteljnih mešanic ter na njivah za dvo in večletno košnjo. Gnojenje in oskrbovanje mešanic. Druge krmne rastline. Razkazovanje semen in razdelitev vzorcev ter razkazovanje šolskih travnikov, pašnikov in deteljišč. — Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se priglasí do 11. maja pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Revnejšim da ravnateljstvo brezplačno prenočišče na razpolago.

Perutninarski tečaj. Kmetijska šola na Grmu priredi dne 23. in 24. maja t. l. dvodnevni perutninarski tečaj s sledečim sporedom: Dohodki perutninarstva. Napake perutninarstva. Vrednost raznih plemen. Krmljenje in strežba. Bolezni perutnine. — Kdor se želi tečaja udeležiti, se naj priglasí do 16. maja t. l. pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Revnejšim da ravnateljstvo prenočišče na razpolago.

Lesnega oglja ima urad za pospeševanje obrti večjo množino na razpolago. Reflektanti na to oglje naj prigrasijo svoje potrebščine nemudoma na omenjeni urad, Dunajska cesta št. 22 najkasneje do 5. maja. Na poznejše prigrase se urad ne bo mogel več ozirati.

Modro galico bo oddajala pri nas le »Slov. kmetijska družba« v Ljubljani, in sicer po 7 K kg.

Živinsko sol oddaja »Slov. kmetijska družba« po 50 h kg.

☞☞ Za ženske. ☞☞

Špinačna juha. Preberi, izperi in prevri par pesti špinače, odcedi vodo in se-sekljaj špinačo na drobno, prepeci na masti pest peteršilja in čebule, deni špinačo noter, popraši s črno moko in zalij z mesno juho ali z vodo ter posoli. Se-sekljaj kšček slanine ali klobase in deni v juho. Ko je vrela pol ure, je gotova. Žlica paradižnikove mezge da juhi prav dober okus. Skuhaj posebej krompir ali polento in daj oboje na mizo.

Mineštra. Praži na sirovem maslu ali na olju rezance ohrovtá, sladkega zelja, rumenega korenja in krompirja, strok česna, malo čebulo, paradižnik. Ko je mehko, zalij z juho ali z vodo, kuhaj še pol ure, zakuhaj malo riža in tenke makarone (špagete). Taka juha je jako nasitna.

Ocvrtina. Razsekljaj ostanke pustega svinjskega mesa, ravno toliko slanine, za dvajseti del čebule, malo peteršilja in dva listka muškata. V mleku namoči kos črnega kruha, iztisni in primešaj mesu, posoli in poštopaj s poprom, primešaj za desetino vsega suhih drobtin, deni toliko jajec in smetane, da se bo držalo skupaj, naredi okroglate, dva prsta debele plošče, povaljaj jih v drobtinah in speci v ponvi. Pečene devaj v gorko skledo. Je v Ameriki navadna jed poleg krompirja ali zelenjave.

Gobe na olju. Očedi gobe in pari jih, ne da bi jih razrezala, na žlici olja, dokler ni izhlapela iz njih vsa vlaga, potem jih razreži, posoli, poštopaj s poprom, okisaj in daj na mizo.

Lazice. Profesor na Dunaju priporoča poleg janeževega tudi bergamotno, terpetinovo in katramovo olje. Naši vojaki so spoznali, da ne gre uš na kožo, ki je namazana s česnom; sploh ne ljubijo uši človeka, ki je dosti česna. Tudi če je koža namazana s salom, ne marajo nanjo, jim je pregladka. Na linolej ne gre uš, zdravniki svetujejo, da se pokrijejo tla zasilnih barak z linolejem. Za noge, posebno za bolne, pa ni dober linolej.

Okusna gnjat. Dobro prekajeno gnjat namakaj dve uri v mrzli vodi, pristavi jo v kozici ali ponvi, ki je tako široka in visoka, da gre gnjat lahko vanjo. Vode nalij samo do polovice posode, v vodo vrzi dve vejici žajblja in tri vejice timijana, pokrij in kuhaj počasi na zmernem ognju. Kdaj je meso kuhano, se vidi na tem, ker odstopi kuhano od kosti. Čas se ne da natančno določiti, ker je meso različno; 2—4 ure je dovolj za najbolj trdo. Med kuhanjem obrni parkrat gnjat. Ko je kuhana, odstavi posodo, vzemi gnjat ven, odtegni kožo in nabodi meso pod kožo z žbicami in naštopaj s poprom, potem pritisni ali priveži kožo nazaj, deni gnjat nazaj v juho, pokrij in pusti pol ure. Kadar režeš gnjat, pusti kožo, da ostane cela, in pokrivaj ž njo meso, tako ostane belj sveže in okusno.

☞☞ Drobiž. ☞☞

Ruski car Ivan Grozni je zahteval nekoč od moskovskih meščanov polno merico živih muh, češ, da jih rabi za zdravila. Ker pa moskovski meščani niso mogli toliko muh naloviti, ali nameriti, so morali plačati globo 5000 rubljev. Tako so gospodarile kronane glave z narodi, ki so morali ob vsaki priliki moliti zanje.

Kako si je pomagal češki finančni minister Rašin proti lastnikom velikih hiš. Na Češkem bodo odvzeli v korist

države in v saniranje valute določene odstotke. Da se določi višina imetja, morajo pojedinci naznanjati jo. Ali dobili so se ljudje, ki so naznanili vrednost hiše z 200.000 K, dasi je vredna pol milijona kron, češ, tako bomo manj plačali državi. Rašín pa si je pomagal z naredbo, da ima država pravico, prevzeti v svojo last vsak objekt po njegovi pravi vrednosti; tako bi mogla država dobiti v svojo last ono, milijon kron vredno poslopje za samih 200.000 kron. Po tej naredbi naznanjajo vsi pravo ceno svojih objektov.

20.000 kmetiskih delavcev štrajka v Lomellini. V »Corrieru della Sera« čitamo, da so se kmetiski delavci v Lomellini potom proletarske zveze obrnili do posestnikov za znižanje urnika in za povišanje plače. Skozi mesec dni se že vrše pogajanja, rezultata pa še ni. Dne 22. t. m. so bili kmetiski delavci in koloni naveličani brezplodnega pogajanja, pa so pričeli štrajkati. Štrajka okoli 20.000 kmetiskih delavcev. Zbog tega se vrše znova pogajanja v Rimu. Kakega posebnega pomena glede na sedanji položaj pa ta štrajk nima, marveč gre samo za vsakoleten boj med delavci in delodajalci v pomladnem in poletnem času.

Kitajci in mleko. Kitajci imajo nazore, ki so večkrat od naših evropskih zelo različni. V dokaz naj navedemo odredbo, ki je bila na Kitajskem pred kratkim izdana: »Najstrožje je prepovedano uživati kravje mleko! Človek nima pravice, oropati živali njene hrane, najmanj pa krave, ki je najkoristnejša med vsemi živalmi. Tisti, ki ne poznajo razlike, kaj je last človeka in kaj je last živali, so hudobni in nespametni. Kdor prodaja mleko, da zasluži denar, ne more imeti mirne vesti in kdor pije mleko, ker misli, da ima od tega dobiček, je vreden graje. Z izgovorom, da se vaši otroci rede z mlekom, hočete storiti isto. Toda žival ima tudi isto potrebo. Žival ne more govoriti, sicer bi povedala ravno tako. Sploh pa imata življenje in smrt svoje določene meje. Kako bi moglo tu kravje mleko podaljšati življenje? Pustite živali, kar je njeno, kajti le tako morete srečno živeti, vi in vaši otroci in vaših otrok otroci!« — Če bi bili na Kitajskem preživeli tako vojno kot mi, bi gotovo ne bila izšla tako nesmiselna naredba. Bog ve, če so meso tudi prepovedali in čemu potem redijo krave?

Ali se da živeti brez soli. O tem so mnenja različna. Vodja kanadske severne ekspedicije Vilhjalmur Stefanson se je n. pr. na svojih potovanjih popolnoma odvadil soli. On celo trdi, da je sol narkotičen strup. Pravi pa, da se je soli ravno tako težko odvaditi kakor tobaka. Vendar, če preživiš mesec dni brez soli, ne čutiš nobene potrebe več po njej in celo opaziš, da je neosoljena jed boljša. Pri neciviliziranih Eskimih je sol tako neprijetna, da jim je že najmanjši slani okus, ki ga mi niti ne čutimo, zoprno. »V tem oziru,« pravi Stefanson, »mi je sol koristila. Eskimi so zelo požrešni. Preden jih človek napase, obuboža. Zlasti so mi »plavi Eskimi« bili v nadlego; poslužil sem se soli, da se jih rešim. Nekoč pride k meni gruča teh požeruhov in se začne pripravljati, da ostane pri meni na kosilu. Najprej nisem vedel, kako naj se jih znebim; potem se spomnim na sol ter jed malo posolim — in Eskimi so zbežali, tako se jim je moje kosilo prignusilo. Zelo smešno je gledati, kako začne Eskim trepetati, če začuti sol, in kako se brž spomni, da je treba iti domov obedovat.«

Spanje in zdravje. Pomanjkanje spanja je ena najhujših živčnih bolezni in rekli smo že na tem mestu, da se je že marsikdo odtegnil tej bolezni s samomorom. Veliko več ljudi je bolnih na tem,

kakor si pa navadno mislimo. Naša »kultura« nam je veliko več škodovala s tem, da nam je vzela mir in zlasti nočni mir, kakor pa s katerosibodi drugo stvarjo. Naše življenje je polno vznemirjenja, ki ga naši predniki niso poznali. Zato bi morali imeti več spanja, kakor so ga imeli oni, pa je ravno narobe: manj ga imamo. In to je naša nesreča in podlaga marsikaki bolezni, zlasti pa sedaj tako vsakdanji oboletosti in prenapetosti živcev. Poskusimo pa z zdravljenjem pri živčnobolnih in čudeže bomo dosegli. Ko je znani Dreyfusov proces Parižane tako razburil, je neki zdravnik nekaterim soudeleženi svetoval — bili so že nad mero nervozni — naj čisto nič ne mislijo in naj ostanejo dalj časa v postelji. Uspeh je bil čudovit: zdravi so postali. In kako malo vedo ljudje še za to modrost! »Spanje je več kot zdravilo,« to je nauk, ki mu pritrđi vsak zdravnik in higijenikar. Saj vsako naravno in neprisiljeno prenehanje delovanja našega živčevja le blagodejno vpliva na naš organizem. Če spimo, naši čuti mirujejo, navadno delovanje je prekinjeno, od zunaj prihajajoči vtisi nam ne škodujejo dosti in nas ne zastrupljajo izdatno. To je pa ravno oni položaj, v katerem najbolj energično vpliva na naš organizem življenski princip, ki vedno dela, vedno enači in vedno meri na harmonijo in enotnost. Če si moremo torej zopet priboriti bolj naravno in daljše spanje kakor ga imamo sedaj — in pri večini modernih ljudi manjka spanja tako ali tako: bodisi glede kakovosti ali pa glede izmere ali pa na obe strani — potem bomo duševno in telesno kmalu dosti na boljšem. V spanju se polni tudi telo.

Zvit slaščičar. Švedski listi pišejo o zvitem slaščičarju, ki je imel pripravljenih veliko število medenih tort in se je zato bal, da se mu postarajo. Kaj je storil? Pametna misel mu je prišla v glavo, dal je v časopise sledeč oglas: »Mlad mož s precejšnjim premoženjem išče poštene družice. Na zunanost in na premoženje ne polaga obile važnosti. Dame od 25. do 45. leta, ki se žele poročiti in stopiti zaradi tega z mladim možem v razgovor, naj pridejo jutri ob treh popoldne v slaščičarno Olsen in naj naroče kos medene torte in skodelico čokolade; po tem bo mladi mož damo spoznal.« Še nikoli se ni velesila časopisja izkazala tako sijajno, ko takrat. Označenega popoldneva je bila slaščičarna prenapolnjena z akona željnega ženskega sveta; slaščičarju so pojedle vse torte in ga rešile izgube. Škoda, da se pri nas tega ni dalo izvesti, kajti za časa vojne nismo poznali tort!

POSLANO.

Založba Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani se usoja p. n. občinstvu naznati, da pripravlja izdajo »Velikega slovenskega vzornega spisovnika« izpod peresa gospoda profesorja Henrika Podkrajška. — Spisovnik, okoli 350—400 strani, bo v kratkem izšel in bo obsegal izbrano zbirko pisem, listin in vlog za zasebnike, trgovce in obrtnike. Izkratka: spisovnik bo neogibno potreben svetovalec v vseh vprašanih in pravnih slučajih zadevajajočih gospodarski promet.

Naročila pred izdajo, ki so potrebna spričo majhne naklade zaradi težkoč pri nabavi papirja, sprejemajo vse knjigarne.

MALI OGLASI.

Za vsako vrsto je plačati 1 K naprej. Pri več kot petkratnem oglaševanju velja vrsta le 80 vinarjev.

Pozor kupci. Kedor želi kupiti hišo z zemljiščem ali samo zemljišče v Trbovljah, ali pa prodati, naj piše (in priloži znamko) na Antona Ureha, posestnika, Loke 329, Trbovlje II.

Kupi se več registriranih blagajn. Kje — pove upravništvo.



Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Franciškanska ul. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmoderneše plakate in vabila
:: za shode in veselice. ::

Letne zaključke

Namoderneša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

Stereotipija Litografija.



Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo je ustanovljeno leta 1908 ter ima sedaj 3330 članov. Iz računskega zaključka za leto 1917/1918 je razvidno, da znaša:

rezervni sklad	K 30.893.—
dispozicijski sklad	„ 20.000.—
bolniški sklad	„ 21.000.—
pogrebni sklad	„ 10.000.—
deležni sklad	„ 100.901.14

Zaostali po umrlih članih dobé posmrtno podporo. Člani, ki so bolni dobé bolniško podporo.

Društvene prodajalne so v Ljubljani in okolici, na Jesenicah, Savi, Koroški Beli in Tržiču.

Kot član pristopi lahko vsakdo. Pristopnina znaša K 1, delež K 50.

Pisarna in centrala:

Ljubljana - Spodnja Šiška, Kolodvorska ulica šte. 56.